

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบบูรณาการ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบบูรณาการ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่าน
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบบูรณาการ

1. ความหมายของวิธีสอนแบบบูรณาการ

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ความรู้ความเข้าใจ และทักษะ ในศาสตร์วิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไปรวมเข้าด้วยกันภายใต้เรื่องราว โครงการหรือ กิจกรรมเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหา หรือแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

กู๊ด (Good, 1973 : 308) กล่าวว่า บูรณาการหมายถึง กระบวนการหรือการปฏิบัติในการ ที่จะรวบรวมรายวิชาต่างๆ ที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันแล้วนำมารายงานผลหรือแสดงออกมาในเชิง กิจกรรมหรือโครงการเดียวกัน

กรมวิชาการ (2521 : 11) นิยามความหมายของการบูรณาการว่าหมายถึง ความสมบูรณ์ คือ ปราศจากความกังวล ปราศจากความทรมานใจ และทรมานกาย ปราศจากปัญหาที่ร้ายแรงจนแก้ไขไม่ได้

สาโรช บัวศรี (2521 : 4-15) กล่าวว่า “บูรณาการ” มาจากคำว่า สมบูรณ์ คิดคำว่า “สม” ออก เหลือคำว่า “บูรณ์” และบวกกับคำว่า “การ” เป็นบูรณาการ สรุปแล้วการสอนแบบบูรณาการ คือ การสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดความสมบูรณ์ทั้งทางกายและใจ

บันลือ ทฤกพะวัน (2527 : 1-2) กล่าวว่า บูรณาการ หมายถึง 1. บูรณาการเป็นจุดหมาย
ปลายทางของการจัดการเรียนการสอน คือ มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทุกๆ ด้านและ

2. บูรณาการคือการจัดเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้ผสมผสานผูกพันกัน

กาญจนา कुमारักษ์ (2527 : 183) กล่าวว่า บูรณาการหมายถึง กระบวนการหรือ
การปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางจิตพิสัยและพุทธิพิสัย หรือ
กระบวนการหรือการปฏิบัติในอันที่จะรวบรวมความคิด มโนภาพ ความรู้ เจตคติ ทักษะและ
ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาเพื่อให้ชีวิตมีความสุขนั่นเอง

ฉันทนา ภาคบงกช (2528 : 64) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การนำความจำเป็น
ต่างๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตมาสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืน ได้สัดส่วน มีความสมดุลสามารถนำไปสู่การ
แก้ปัญหาต่างๆ นำให้ชีวิตมีความสุข

พกา สัตยธรรม (2532 : 168) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นลักษณะของการสอน ซึ่งนำเอา
วิชาต่างๆ เข้ามาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน โดยใช้วิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนหลัก
แล้วขยายกว้างออกไปเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน บูรณาการ คือ กระบวนการที่ทำให้บุคคลมี
ชีวิตอย่างสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน เป็นลักษณะของการสอนที่จะช่วยให้บุคคลเป็นผู้รอบรู้ สามารถคิด
ได้อย่างกว้างขวางในหลายด้าน และนำความรู้ที่ได้รับไปแก้ไขปัญหาคความทุกข์ยากให้น้อยลงหรือ
หมดไป

ดักลาส (อรรถวรรธ นียโต, 2536 :12 ; อ้างอิงมาจาก Douglass, N.d.) กล่าวว่า
บูรณาการ ประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคลเป็นกระบวนการที่สร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริง หลักการ และการสอนพฤติกรรม แต่การที่จะกล่าวว่ามีบูรณาการ
เกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปฏิกิริยาตอบสนอง อันเนื่องมาจากการใช้สมองของแต่ละบุคคลนั่นเอง
กล่าวอีกนัยหนึ่ง บูรณาการเป็นการรวมหรือสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งปวง

ธีรชัย ปุณฺณโชติ (2540 : 14) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การเชื่อมโยงวิชา
หนึ่งเข้ากับวิชาอื่นในการสอน เช่น การเชื่อมโยงวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์และภาษาไทย

สรุปการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ความรู้ความ
เข้าใจ และทักษะ วิชาต่างๆ มากกว่า 1 วิชา มารวมหรือเชื่อมโยงเข้าด้วยกันภายใต้เรื่องราว โครงการ
หรือกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหา หรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่ง
สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

2. ประวัติความเป็นมาของการสอนแบบบูรณาการ

แนวความคิดเรื่องการบูรณาการ (Integration) เกิดขึ้นจากความคิดของนักปรัชญาชาวอังกฤษ ชื่อ จอห์น ล็อก (John Locks) ซึ่งเสนอแนวความคิดที่ว่า “เด็ก ไม่มีเวลาและกำลังพอที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างได้หมดดังนั้น เด็กจึงต้องสนใจแค่เฉพาะสิ่งที่จำเป็นที่สุดและที่เขาได้ใช้บ่อยที่สุดในชีวิต” ต่อมา จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักปรัชญาชาวอเมริกัน ได้เสนอความเห็นในเรื่องนี้ว่า การให้การศึกษาแก่เด็กนั้น ควรจะนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์เพื่อการดำรงชีวิตรอด ซึ่งมีกิจกรรมใหญ่ๆ ดังนี้คือ การแสวงหาปัจจัยการดำรงชีวิตอันได้แก่อาหาร ที่อยู่ อาศัย เครื่องนุ่งห่ม กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ จึงย่อมจะทำให้เด็กเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ขึ้นโดยธรรมชาติ จากความคิดนี้ได้มีอิทธิพลและพัฒนาเป็นหลักการบูรณาการ และแนวความคิดเรื่องบูรณาการ ได้มีวิวัฒนาการดังนี้

ปี พ.ศ. 2473 ได้มีการทำการทดลองศึกษาเรื่องบูรณาการในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นระยะเวลา 8 ปี และได้เรียกการทดลองนี้ว่า “ผลการทดลอง 8 ปี” (The 8 Year Study)

ปี พ.ศ. 2483 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำผลการทดลองมาใช้กันอย่างแพร่หลายในโรงเรียนทั่วไป และเรียกการศึกษายุคนี้ว่า “การศึกษาแผนใหม่” (Progressive Education) (อรรถวรณ นิยะโต, 2536 : 11)

สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในประเทศไทย สันต์ ธรรมบำรุง (2523 : 89) กล่าวว่า แนวความคิดเรื่องบูรณาการในประเทศไทย iva ด้งนี้ ปี พ.ศ.2489 ได้มีการสอนเรื่อง การศึกษาแผนใหม่และเรื่องบูรณาการเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร และสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ได้ช่วยเผยแพร่ความคิดนี้ออกไปอย่างกว้างขวาง ปี พ.ศ.2520 กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำหลักสูตรประถมศึกษาตามแนวของหลักสูตรบูรณาการบางประการและได้ทำการทดลองในโรงเรียนประถมศึกษาหลายแห่งเป็นเวลา 1 ปี เมื่อเห็นว่าได้ผลดี กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้หลักสูตรใหม่นี้ในปีการศึกษา 2521 และเรียกหลักสูตรใหม่นี้ว่า “หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521” ทั้งนี้ให้เริ่มเปลี่ยนหลักสูตรได้ปีละชั้น คือ ในปีการศึกษา 2521 ให้ใช้หลักสูตรนี้เฉพาะในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำหรับหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการระดับมัธยมศึกษา ในประเทศไทยที่ผ่านมายังไม่มีการสอนบูรณาการระหว่างวิชาอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะจัดหลักสูตรในลักษณะบูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ ในระดับประถมศึกษา ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งรวมเอาวิชา

วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและสังคมศึกษาเข้าไปในกลุ่มเดียวกัน แต่จากคำอธิบายในหน่วยต่างๆ เนื้อหาของหลักสูตรมีลักษณะเป็นเอกเทศต่อกันขาดความเชื่อมโยงในระหว่างวิชาทั้งสาม ถ้าจะมีการเชื่อมโยงกันบ้างในบางเรื่องซึ่งมีลักษณะเชื่อมโยงภายในสาขาวิชาเดียวกันมากกว่า (วิเศษ ชินวงษ์ ,2544 : 22-23)

แม้ว่าการจัดหลักสูตรในเอกสารหลักสูตรจะขาดการบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ อย่างแท้จริง แต่ถ้าต้องการให้ครูสอนในลักษณะเชื่อมโยงสัมพันธ์วิชาหรือสอนแบบบูรณาการก็สามารถกระทำได้ แต่จะต้องมีการจัดทำเอกสารแนะนำการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชาเผยแพร่เป็นแนวทางแก่ครูในการทำแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะบูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ รวมทั้งมีการอบรมครูให้มีความรู้และทักษะในการสอนแบบบูรณาการด้วย (ธีรชัย ปุณณ โชติ,2540 : 15-16)

3. รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การเรียนรู้แบบบูรณาการมี 2 ลักษณะ คือ การบูรณาการภายในวิชา และการบูรณาการระหว่างวิชา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การบูรณาการภายในวิชา เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างเนื้อหาในกลุ่มวิชาหรือรายวิชาเดียวกันเข้าด้วยกัน
2. การบูรณาการระหว่างวิชา เป็นการบูรณาการที่จัดได้ว่า เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมีด้วยกัน 4 แบบ ได้แก่

2.1 แบบสอดแทรกหรือหลอมรวมเป็นเนื้อเดียว(Infusion) ได้แก่ วิธีการสอนที่ครูผู้สอนวิชาหนึ่ง สอดแทรกหรือนำเนื้อหาหรือวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องมาสอนในวิชาของตน เป็นการวางแผนการสอนโดยครูเพียงคนเดียว

2.2 แบบคู่ขนาน (Parallel) ได้แก่วิธีการสอนที่ครูผู้สอน 2 คน ขึ้นไป สอนต่างวิชากัน ต่างคนต่างสอน มาวางแผนการสอนร่วมกันโดยมุ่งสอนหัวข้อ/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกัน(Theme/Concept/problem)ระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวข้อ/ความคิดรวบยอด/ปัญหานั้นๆ อย่างไรในวิชาของแต่ละคน งานหรือการบ้านที่มอบหมายให้นักเรียนทำเพื่อมุ่งหวังในหัวข้อ/ความคิดรวบยอด/ปัญหาร่วมกันโดยแต่ละวิชาอาจสอนแยกกัน กำหนดวิธีสอนและกิจกรรมหรืองานมอบหมายต่างกัน

2.3 แบบสหวิทยาการ(Multidisciplinary) การสอนรูปแบบนี้คล้ายๆ กับการสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน ได้แก่ วิธีการสอนที่ครูผู้สอน 2 รายวิชาขึ้นไป มาวางแผนการสอนร่วมกันเพื่อมุ่งหวังในหัวข้อ/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกันโดยแต่ละวิชาสอนแยกกันเป็นส่วน

ใหญ่ แต่มีงานมอบหมาย โครงการ(Project) หรือกิจกรรมบางอย่างร่วมกันซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน ครูทุกคนจะต้องวางแผนร่วมกันเพื่อที่จะระบุว่าจะสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหานั้นๆ ในแต่ละวิชาอย่างไร และวางแผนสร้างโครงการร่วมกัน(หรือกำหนดงานจะมอบให้นักเรียนทำร่วมกัน)และกำหนดว่าจะแบ่งโครงการนั้นออกเป็นโครงการย่อยๆ ให้นักเรียนปฏิบัติใน แต่ละรายวิชาอย่างไร

2.4 แบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ(Transdisciplinary) ได้แก่ วิธีสอนที่ครูผู้สอนวิชาต่างๆ 2 รายวิชาขึ้นไปร่วมกันสอนเป็นคณะหรือสอนเป็นทีม ร่วมกันวางแผนปรึกษาหารือร่วมกันกำหนดหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด ปัญหาาร่วมกัน และสอนร่วมกันดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกันเป็นคณะ (กรมวิชาการ,2544 : 6-11)

4. ระดับการบูรณาการ

จิตติศักดิ์ ศรีอำไพ (2529 :13)ได้แบ่งระดับของการบูรณาการออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. ระดับวิชา คือ การนำเอาเรื่องราวหรือความรู้ต่างๆ มารวมกันทำให้เกิดความสมบูรณ์เป็นรายวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ บูรณาการที่เกิดขึ้นจาก เลขคณิต เรขาคณิต พีชคณิต สถิติ ทริโกณมิติ เป็นต้น

2. ระดับกลุ่มประสบการณ์ คือ การนำเอาประสบการณ์ต่างๆมาบูรณาการ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น ที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

3. ระดับแผนการสอนและสื่อการเรียน คือ การกำหนดจุดประสงค์ ความคิดรวบยอด และการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กทำ ในส่วนที่เป็นความรู้ ภาคปฏิบัติ การฝึกนิสัยและการทำงานอยู่ในแผนเดียวกันด้วยสัดส่วนที่พอเหมาะพอดี

4. ระดับการสอน คือ การจัดสภาพการเรียนการสอนต่างๆ คล้ายคลึงกับชีวิตจริง กล่าวคือ ประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้รู้ ทำให้เข้าใจ ทำให้คิดเป็น ทำให้มีนิสัยดีในส่วนที่เหมาะสม

5. ระดับการนำไปใช้ คือ เมื่อนักเรียนเรียนจบแล้ว เอาประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในชีวิตจริงเพื่อให้ชีวิตบูรณาการมีความสุข ความสบายตามอัธยาศัย

จะเห็นได้ว่า การบูรณาการ สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางตามความเหมาะสม

5. จุดมุ่งหมายของการเรียนสอนแบบบูรณาการ

ลาร์ดิซาบัล (Lardizabal 1970 : 142) กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย ในการจัดการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและยอมรับผู้อื่น

2. ส่งเสริมการเรียนรู้การทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
3. ช่วยพัฒนาค่านิยม บรรยากาศในชั้นเรียนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาจริยธรรม มาตรฐานการทำงาน มาตรฐานของกลุ่ม ความซาบซึ้งในการทำงานและความซื่อสัตย์
4. ช่วยในการพัฒนาวินัยในตนเอง โดยส่งเสริมความสามารถในการทำงานและการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน
5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การละคร ฯลฯ เช่นเดียวกับทางด้านสังคม วิทยาศาสตร์และวรรณคดี
6. เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมในสังคม เต็มใจทำงานร่วมกับกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
7. ช่วยวัดผลการเรียนรู้ โดยการแนะนำวิธีตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

6. ขั้นตอนในการสอนเพื่อให้เกิดบูรณาการ

ลาร์ดีซาบาล (Ladizabal, 1970 : 144-148) ได้เสนอขั้นตอนในการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ขั้นนำ (Initiating the Unit) เป็นขั้นที่ครูสร้างความสนใจหรือนำทางให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาที่ผู้เรียนประสบอยู่ ครูอาจมีวิธีเริ่มหน่วยได้หลายวิธี เช่น การจัดสภาพห้องเรียนให้สร้างความสนใจใคร่รู้ ใช้โอกาสพิเศษและเหตุการณ์สำคัญเป็นการเริ่มหน่วย การศึกษานอกสถานที่ การเยี่ยมชมสถานศึกษา ปัญหาต่างๆ ในครอบครัว หรือ โรงเรียน อาจนำมาใช้เป็นการเริ่มต้นหน่วย การเรียน ใช้สื่อต่างๆ ภาพยนตร์ ฟิล์ม สไลด์ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ การเล่าเรื่องบทความ หรือบทประพันธ์ นำมาใช้เริ่มต้นหน่วยได้ หน่วยการเรียนอาจเริ่มจากข้อเสนอแนะบางด้านของโรงเรียนหรือห้องอื่น ปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การกระทำ ครูอาจตั้งคำถามว่าเราจะแก้ปัญหาได้อย่างไร จะต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง และอะไรเป็นปัญหาย่อยที่เราต้องแก้ก่อนปัญหาใหญ่

2. ขั้นปฏิบัติการ (Point of Experience) เป็นขั้นที่ผู้เรียนวางแผนพิจารณาตั้งจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา และตกลงเลือกดำเนินการหรือเก็บรวบรวมข้อมูล ครูช่วยให้คำแนะนำ การทำกิจกรรมมีการแบ่งกลุ่มและหน้าที่ ในขั้นนี้ต้องอาศัยทักษะและความสามารถของครูที่จะแนะนำกิจกรรม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนตามความถนัดมากที่สุด กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล การอ่าน การรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ การทำสนศึกษา การเขียนและแปลความด้วยภาพ สถิติ การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3. **ขั้นกิจกรรมสรุป (Culminating Activities)** ในขั้นนี้ครูเน้นที่การบูรณาการ (Integration) ของหน่วย ผู้เรียนกำหนดกิจกรรม โดยครูให้คำปรึกษาแนะนำในขณะที่ทำกิจกรรม แบบหน่วย ผู้เรียนต่างแบ่งงานกันทำคนละด้าน ดังนั้น การผสมผสานงานทุกด้านเข้าด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้เรียนควรได้รับคำแนะนำให้สังเกตค้นหาว่ากิจกรรมของตน สามารถตอบปัญหาในกลุ่มได้อย่างไร และในการเสนอผลงานของตนให้เพื่อนๆ ที่ไม่ได้ทำกิจกรรมส่วนนั้นได้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง จะใช้การสื่อความหมายอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ วิธีการที่กลุ่มแลกเปลี่ยนหรือรายงานผลการค้นคว้าของตนเป็นโอกาสการเรียนรู้ที่มีคุณค่า ฝึกการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ (Creative Expression) การที่ผู้เรียน โขงความสัมพันธ์ของกิจกรรมย่อยเข้าด้วยกันเป็นงานของกลุ่มใหญ่ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านเนื้อหา ฝึกทักษะความสามารถและพัฒนาเจตคติในการเสนอผลงานผู้เรียน กระทำได้หลายวิธี เช่น การจัดแสดงนิทรรศการ การสาธิต การทดลองการแสดงผล การรายงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามผลงานเหล่านี้จะต้องมีการอภิปรายกลุ่มตามมา

4. **ขั้นประเมินผล (Evaluation)** การประเมินผลถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องทุกระยะของการเรียนการสอน ไม่ได้หมายถึงการวัดผลขั้นสุดท้ายเท่านั้น การประเมินผลอาจ แบ่งออกเป็น วัดความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการ การประเมินความสามารถในการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มและความสามารถระหว่างกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องได้รับการกระตุ้นให้ตระหนักว่าการประเมินผลของกลุ่ม เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งกว่าครูเป็นผู้ประเมิน เพราะในขณะที่ผู้เรียนต้องประเมินผลการทำงานของตนจะช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบและเป็นแนวทางการปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมของคนและกลุ่มได้

กรมวิชาการ (2544 : 17) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไว้ดังนี้

1. กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหา
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชารองที่จะนำมาบูรณาการ และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวเรื่องนั้นๆ เพื่อการวัดและประเมินผล
3. กำหนดเนื้อหาย่อย เป็นการกำหนดเนื้อหาย่อยๆ สำหรับการเรียนรู้ให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
4. วางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยการเขียนแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญเช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไป คือ สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

5. ปฏิบัติการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลสำเร็จของการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ฯลฯ โดยมีการบันทึกจุดเด่น จุดด้อย ไว้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนา

6. การประเมิน ปรับปรุงและพัฒนา เป็นการนำผลที่ได้จากการบันทึกรวบรวมไว้ขณะปฏิบัติการสอน มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. หลักการในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

คุชฎี ลีตลากรวงศ์ (2538 :59-61) ได้กล่าวถึงหลักการในการบูรณาการ ว่ามี 3 ประการ ดังนี้

1. ยึดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ จุดประสงค์เหล่านี้เป็นจุดประสงค์ใหญ่ๆครอบคลุมทุกประเด็นของสมรรถภาพของมนุษย์ซึ่งนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่จะเน้นการตอบสนองหลักสูตรมากกว่าสนองผู้เรียน

2. ยึดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีแนวทางว่าจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้

2.1 ผู้เรียนได้เป็นผู้จัดกระทำ หมายถึง เป็นผู้กระทำที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะ ทักษะ อารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ที่ครอบคลุมด้านหลักๆของนักเรียน

2.2 สาระกกิจกรรมต้องสอดคล้องกับสังคม ภูมิหลังของนักเรียน ในหลักการคิดประการนี้เน้นวิธีการมากกว่าหลักสูตรและผู้เรียนวิธีสอนที่ใช้แนวคิดนี้ เช่น วิธีสอนแบบโครงงาน วิธีสอนแบบหน่วยสาขาวิชา วิธีสอนเป็นทีม

3. ยึดผู้เรียนเป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดหลักความชอบ ความสนใจ ความถนัด การมีเวลาของผู้เรียนเป็นต้น

เมื่อพิจารณาผลการใช้หลักคิดทั้งสามในการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าผลที่ออกมาเป็นหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น

8. วิธีการผสมเนื้อหาวิชาเพื่อให้เกิดการบูรณาการ

วิธีการผสมผสานเนื้อหาวิชาเพื่อให้เกิดการบูรณาการสำหรับการสร้างเป็นหน่วย การเรียนการสอนมีดังนี้คือ

1. แนวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Theme)
2. การจัดขอบเขตทางวัฒนธรรม

3. เน้นวิธีการคิดสืบค้นต่าง ๆ (Method of Inquiry)
4. ปัญหาการเมืองและสังคม
5. การเคลื่อนไหวของกลุ่มชนหรือด้านวัฒนธรรม
6. สถาบันหรือวิธีการ
7. สมัย(Periods)ต่างๆ

ผสมผสานวิชาโดยอาศัยวิธีการจัดแกน (Core) ขึ้นมาก่อนแล้วนำเอาความรู้หรือเนื้อหาจากวิชาใดก็ได้ที่เหมาะสมมาเสริมให้แกนนั้นเต็มและสมบูรณ์ แกนที่จะนำมาสร้างเป็นหน่วยบูรณาการมีทั้งหมด 5 ประเภทด้วยกัน

1. แกนที่เป็นหัวเรื่อง ก่อนที่จะกำหนดหัวเรื่องอะไรนั้น จะต้องตั้งคำถามว่าต้องการให้ผู้เรียนเรียนอะไร หลังจากนั้นก็กำหนดหัวเรื่องขึ้นมา แล้วดึงเอาเนื้อหาสาระหรือความรู้จากหลายวิชาที่เห็นว่าสัมพันธ์เรื่องนี้เข้ามาผนวกรวมกันไว้ เช่น ตั้งหัวเรื่องว่า “ชุมชนของเรา” ในเรื่องนี้ก็จะมีรายละเอียดหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งชุมชน สภาพภูมิอากาศของชุมชน การประกอบอาชีพในชุมชน

2. แกนที่เป็นปัญหา จะต้องพิจารณาว่าอะไรบ้างในสภาพแวดล้อมของผู้เรียนควรมีความรู้และความเข้าใจ เมื่อได้แล้วก็กำหนดเป็นหัวเรื่อง

3. แกนที่เป็นกิจกรรมจะต้องพิจารณาก่อนว่ากิจกรรมใดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในหลายๆ สาขาวิชาและต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน เมื่อกำหนดได้แล้วก็บรรจุกิจกรรมเหล่านั้นลงในหน่วยนั้นๆ จากง่ายไปหายาก

4. แกนที่เป็นความคิดรวบยอด ก่อนอื่นต้องพิจารณาก่อนว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดในเรื่องใด เช่น ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรักชาติ ความอยู่รอด อิสรภาพ การพึ่งพาตนเอง การอนุรักษ์ธรรมชาติ การปฏิรูป ความเสมอภาค การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อได้ความคิดรวบยอดแล้วก็กระจายเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ตัวอย่างเช่น การสอนความคิดรวบยอดเรื่อง “การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน” พอกระจายเนื้อหาออกเป็นคร่าวๆ ตามลำดับความยากง่ายดังนี้ การพึ่งพาอาศัยกันในครอบครัว ในชั้นเรียน ในโรงเรียน ในชุมชน ในประเทศและระหว่างประเทศ

5. แกนที่เป็นค่านิยมก่อนอื่นจะต้องพิจารณาก่อนว่าต้องการเน้นค่านิยมอะไรที่ถือได้โดยค่านิยมของผู้เรียน แล้วเอาค่านิยมที่จำเป็นมาสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งที่เห็นว่าเข้ากันได้ขณะที่ทำการสอน(จิตศึกษา ศรีอำไพ.2529: 15-17)

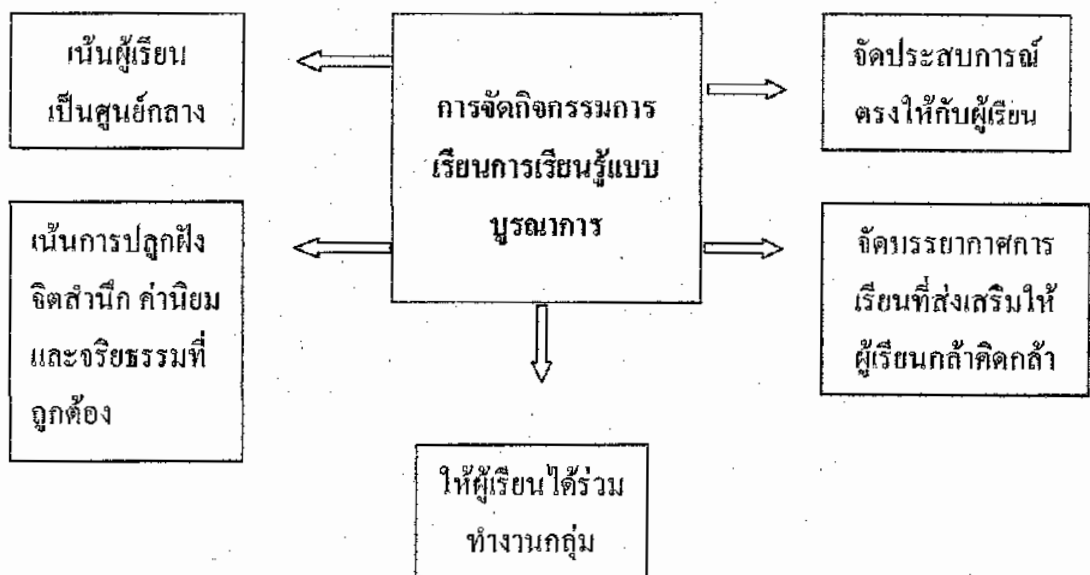
ลาดีซาเบล(Lardizabal 1970 :142-144) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการต้องยึดหลักสำคัญ ต้องยึดความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ประสพการณ์ในการเรียนรู้ความเป็น “หน่วย” (Unit) ที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ครูผู้สอนต้องใช้เทคนิคในการผสมผสานเนื้อหาวิชาและกิจกรรม

การเรียนการสอนต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน ภายใต้ขอบข่ายของเรื่องที่ศึกษา ลักษณะทั่วไปของหน่วยการเรียนมีดังนี้

มุ่งเน้นปัญหา ปัญหานั้นมีความสำคัญพอที่จะศึกษาและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาต่างๆ หลายแง่หลายมุม คำตอบของปัญหาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจุบันกับอนาคต หรือผลกระทบของปัจจัยทางภูมิศาสตร์มีต่อวัฒนธรรม หรือที่มีต่อการเมือง เป็นต้น

1. เหมาะสมกับระดับผู้เรียน อุปกรณ์ หรือการเรียนต้องไม่ยากเกินไปที่ผู้เรียนจะเข้าใจ การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน แล้วท้าทายความสามารถไม่ง่ายจนเกินไป
2. ส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เน้นในทุกๆ ด้านของความเจริญของงานและลำดับขั้นของประสบการณ์ เช่น กิจกรรมด้านการอ่าน สังเกต พูด ฟัง วาด และการเขียน กิจกรรมเสริมทักษะต่างๆรวมทั้งกิจกรรมที่ต้องใช้ความสามารถทางสมองในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา ฯลฯ
3. เป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกปัญหา แหล่งค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์ วางแผนกิจกรรมประเมินผลให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ต้องการ
4. การวางแผนหน่วยการเรียนต้องระลึกละเอียดว่า ทำอย่างไรจึงจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2544 : 5) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยสรุปดังนี้

ภาพประกอบ 1 หลักการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้การสอนแต่ละหน่วยมีความสมบูรณ์ของตัวมันเอง คือประกอบด้วยความมุ่งหมาย ปัญหา กิจกรรม การวัดและประเมินผล และจะต้องสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญจะต้องมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธีที่เหมาะสม

กาญจนา เกียรติประวัติ (2528 : 154) ได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนบูรณาการที่ครูต้องยึดหลักสำคัญที่ว่าแกนกลางของประสบการณ์อยู่ที่ความต้องการของผู้เรียนและประสบการณ์เรียนรู้จัดเป็นหน่วย

หน่วยการเรียนรู้(Unit) หมายถึง กลุ่มกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่วางไว้เพื่อสนองจุดมุ่งหมายหรือสำหรับแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง การเริ่มเรียนจากจุดสนใจ แล้วแยกออกไปสู่กิจกรรมในแง่มุมต่างๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถสนองสถานการณ์ที่กำหนดโดยรวมได้

หน่วยการเรียนรู้อาจแยกออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท

1. หน่วยเนื้อหาวิชา (Subject-Matter Unit) เป็นการเน้นเนื้อหาในตำราหรือหัวข้อเรื่องต่าง ๆ หลักการหรือสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ท้องนา หรือภูมิอากาศ
2. หน่วยความสนใจ (Center of Interest Unit) มีพื้นฐานที่ความสนใจและความต้องการหรือจุดประสงค์เด่นๆ ของผู้เรียน
3. หน่วยสร้างเสริมประสบการณ์(Integrative Experience) มีจุดเน้นอยู่ที่ผลการเรียนรู้ซึ่งไปสู่การปรับพฤติกรรมและการปรับตัวของผู้เรียน

อรรถวรตม์ นิยะโต(2536 : 23) กล่าวว่าหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจะมีลักษณะที่สำคัญดังนี้คือ

1. มีลักษณะเป็นหน่วย ซึ่งแกนของหน่วย อาจจะเป็นแกนที่เป็นหัวข้อเรื่อง แกนที่เป็นปัญหา แกนที่เป็นความคิดรวบยอด
2. มีลักษณะการผสมเนื้อหาวิชาต่างๆ และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายวิธี
3. มีสื่อหลายประเภท เช่น สไลด์ วีดิทัศน์ รูปภาพ แผนภูมิ เป็นต้น

9. บทบาทของครูในการสอนบูรณาการ

อรรถวรตม์ นิยะโต (2536 : 24) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนบูรณาการไว้ดังนี้

1. จะต้องศึกษาหาความรู้มากขึ้น ศึกษาสิ่งใหม่ๆ ให้กว้างขวางทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. มีความรอบรู้แม่นยำในความรู้ที่จะนำมาบูรณาการผสมผสานเชื่อมโยงกัน
3. มีความคิดกว้าง ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นหลายๆ ด้าน
4. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในทางที่ถูกที่ควร เพื่อให้ นักเรียนมีทัศนคติที่ดีและ

ต้องการเรียนในบทเรียน

5. ติดตามผลงาน และประเมินกิจกรรมของนักเรียน

10. ระยะเวลาที่ใช้ในการสอนแบบบูรณาการ

วาสนา แสงทองคำ (2542 : 28) กล่าวว่าระยะเวลาของการสอนแต่ละหน่วยอาจแตกต่างกันไป เนื่องจาก

1. ความสนใจและความและความสามารถของนักเรียน
2. การศึกษาค้นคว้า การใช้สื่ออุปกรณ์ตลอดจนกิจกรรมที่นักเรียนทำ
3. การจัดประสบการณ์แต่ละหน่วย
4. ความชำนาญในการสอนและการเร้าให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนหน่วยใหม่
5. ปัญหาของแต่ละหน่วยที่นำมาศึกษา

11. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการ

ผกา สัตยธรรม(2523 : 51) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือและแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมนักเรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน

2. การเชื่อมโยงวิชา ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพราะได้เรียนรู้หลายด้าน
3. การฝึกเชื่อมโยง ทำให้ไม่ลืมน่า
4. สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงให้สอดคล้องกับความต้องการได้
5. นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านต่างๆหลายประการ

บันถึอ พฤษะวัน(2524 ; 141-145) ได้เสนอคุณค่าของหน่วยบูรณาการในระดับประถมศึกษาว่าเกิดประโยชน์ต่อครูและนักเรียนดังนี้

1. หน่วยบูรณาการ มุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ทางสังคม
2. หน่วยบูรณาการ มุ่งจัดเนื้อหาที่เอื้อต่อประสบการณ์ความสำเร็จของผู้เรียน

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรง

3. หน่วยบูรณาการสอดคล้องกับการถ่ายโอนความรู้(Transfer of Learning)
4. หน่วยบูรณาการจัดพัฒนาบทเรียนในที่น่าสนใจ
5. หน่วยบูรณาการทางการสอน ย่อมสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

และคุณค่าทางทัศนคติต่อการเรียน

6. ช่วยให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนได้คล่องตัว โดยใช้ธรรมชาติของการเรียนการสอน ทบทวน คัดแปลงยึดหยุ่นตามสมควร

7. ช่วยให้ครูมองเห็นขอบข่ายและจุดเน้นในการสอน ทำให้ครูมีความมั่นใจสามารถสอนได้ตามเจตนารมณ์ ของหลักสูตร

ลาร์ดิซาบาล(Ladizabal, 1971:142) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนบูรณาการไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและยอมรับผู้อื่น

2. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

3. เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาค่านิยมและบรรยากาศในชั้นเรียน อันจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาจริยธรรม มาตรฐานของกลุ่มความซบซึ่งในการทำงานและความซื่อสัตย์

4. ช่วยส่งเสริมพัฒนาวินัยในตนเอง โดยการส่งเสริมความสามารถในการทำงาน และการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน

5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ เช่น ศิลปะ ดนตรี การแสดงละคร สังคม วิทยาศาสตร์ และวรรณคดี

6. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกันและเต็มใจที่จะทำงานร่วมกับกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

7. ช่วยวัดผลการเรียนรู้โดยวิธีการตรวจสอบ และแนะนำความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

กรมวิชาการ (2544 : 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบูรณาการไว้ว่า การนำความคิดรวบยอดของวิชาต่างๆ มาหลอมรวมมีประโยชน์หลายประการที่สำคัญที่สุดคือ คุณค่าในการนำความรู้และทักษะไปใช้ ข้อผิดพลาดของการไม่นำสิ่งที่ได้เรียนหรือวิชาต่างๆ ที่เรียนมาสัมพันธ์กันคือ ผู้เรียนจะเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเฉพาะในสถานการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อพบกับสถานการณ์ใหม่จะไม่เข้าใจหรือไม่สามารถนำความรู้ ทักษะที่มีไปประยุกต์ใช้ การบูรณาการคือการเชื่อมโยงระหว่างวิชาต่างๆ ในหลักสูตรจะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักว่าสิ่งที่ได้จากสถานศึกษามีประโยชน์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

การสอนแบบบูรณาการ หรือการหลอมรวมวิชาเป็นแนวทางที่ทำให้ครูได้ทำงานร่วมกัน กล่าวกันว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต่างคนต่างทำงานมากที่สุด ซึ่งจริงๆ แล้วไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น เมื่อครูวิทยาศาสตร์ต้องการจะเชื่อมโยงเรื่องใดเรื่องหนึ่งกับวิชาสังคมศึกษาก็ควรจะประสานงานกัน และร่วมมือกันทำงาน ร่วมมือกันอย่างไร ขึ้นอยู่กับวิธีหรือลักษณะในการบูรณาการที่จะนำมาใช้

12. ข้อควรคำนึงของวิธีสอนแบบบูรณาการ

วิริยะ บุญชนะนิวาสน์ (2543 : 27-28) ได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงและข้อคิดเกี่ยวกับวิธีสอนแบบบูรณาการ ไว้ดังนี้

1. การบูรณาการ ควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรว่า กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้หรือต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถอย่างไร มีขอบข่ายเนื้อหาอะไรบ้าง และจะเชื่อมโยงกับสภาพท้องถิ่น หรือชีวิตจริงของเด็กได้อย่างไร และมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการเรียนรู้คู่คุณธรรมตามแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วนำมาจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ อย่างมีเป้าหมายกิจกรรมที่ชัดเจน สามารถนำไปวัดและประเมินผลตาม ป.02 ได้ มิฉะนั้นในการสอนมิได้มีกรวิเคราะห์หลักสูตร สอนตามความถนัด ความสามารถของครูเท่าที่จะเชื่อมโยงวิชาต่างๆ ได้ กิจกรรมที่ทำซ้ำๆ เหมือนเดิม เช่น วาดรูป ร้องเพลง เขียนเรียงความ คัดไทย นับจำนวน ฯลฯ ไม่สามารถครอบคลุมจุดประสงค์ที่กำหนดให้ บางครั้งสอนจบแล้วไม่สามารถวัดและประเมินผลเพื่อรอกผล ป.02 ได้

2. การบูรณาการ ไม่สามารถทำได้ครบทุกวิชา ทุกเรื่อง จะเชื่อมโยงได้เฉพาะบางเรื่อง และธรรมชาติวิชาแตกต่างกัน บางวิชาต้องฝึกให้เกิดทักษะ บางวิชาต้องสร้างค่านิยม เจตคติ ซึ่งต้องมีการฝึกฝนหลายๆ ครั้ง ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรแล้วนำมาบูรณาการเฉพาะเนื้อหา จุดประสงค์ ความคิดรวบยอด ที่พอจะเชื่อมโยงได้เท่านั้น ส่วนที่ไม่สามารถนำมาบูรณาการได้ ยังคงต้องสอนตามเดิมแยกเป็นรายวิชา โดยเฉพาะกลุ่มทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ อาจจะบูรณาการได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เงื่อนไขเรื่องเวลาและกิจกรรม ครูสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรใช้วิธีการ เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน โดยวัดทั้งกระบวนการ ผลงานและชิ้นงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบบูรณาการ

จूरรัตน์ แผลงสร (2523 : 59-61) ได้ทำการศึกษาออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง “บ้านแสนรัก” เพื่อการสอนเป็นคณะในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นว่าการออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ทำให้สะดวกต่อการจัดสื่อการเรียนการสอน นอกจากนั้นนักเรียนยังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และนักเรียนยังสามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้ถึง 85.41 %

จันทร์จรัส คณิตสุทธิ (2528 : 76-79) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา โดยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการและการสอนตามคู่มือครู ผลการสอบพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยเทคนิคการสอนบูรณาการและการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดสร้างสรรค์ทั้งในด้านความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่มของทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จิตศักดิ์ ศรีอำไพ (2529 : 56-58) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หน่วยบูรณาการทางการสอน กับการสอนตามคู่มือครูการสอนสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนวิชาสังคมสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับปานกลางและต่ำ ส่วนความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มทดลองทั้งช่วง 1,2 และ 3 สัปดาห์หลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างการสอน 2 วิธี หลังการสอน 1,2 และ 3 สัปดาห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .01 ตามลำดับ

นที สิริมิข (2529 : 62-63) ได้ศึกษาความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดของทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดก่อนและหลังการทดลองสอนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

รัตนา นภารัตน์ (2531) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือ แนวการสอนของหน่วยศึกษานิทรรศการ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ความมีวินัยในตนเองระหว่าง นักเรียนกลุ่มควบคุมกับนักเรียนกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรรธวรรณ นิยะโต (2536 : 80) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชา

ตั้งคมศึกษา โดยการสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พินิจ เดชใจ (2540 : 85) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบบูรณาการที่เทคนิคการสอนแบบยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .01 ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคพัฒนาแบบยั่งยืนกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เฟลป์ (Pfelps, 1979 อ้างอิงถึงใน รัตนา นภารัตน์, 2531 : 32) ได้ทำการศึกษาผลของการบูรณาการกิจกรรมการเชื่อมโยงและวิธีส่งเสริมการอ่าน ในการอ่านและเขียนของนักเรียนระดับ 8 ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านและเขียนของนักเรียนระดับ 8 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ :

เทอร์เรล (Terell, 1979 อ้างอิงถึงใน รัตนา นภารัตน์, 2531 : 32) ได้ทำการศึกษารูปแบบการทักษะภาษาอังกฤษในหลักสูตรธุรกิจศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลระดับต่อจากชั้นมัธยมศึกษา ผลปรากฏว่า

1. หลังจากการใช้วิธีการบูรณาการแล้ว ไม่มีผลใด ๆ
2. จากองค์ประกอบที่เลือกมา 33 องค์ประกอบดูเหมือนว่าจะมีผลกับวิธีการบูรณาการในบางสถานการณ์
3. ในรายวิชาธุรกิจศึกษามักจะใช้วิธีการที่ไม่ขึ้นอยู่กับวิธีสอนเดียว
4. วิธีการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเกิดขึ้นบ่อยมากสำหรับครูในวิทยาลัยชุมชน แต่มากกว่าครูที่อยู่ในวิทยาลัยอาชีพ
5. การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษจะไม่ใช้วิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่ง
6. ทักษะภาษาอังกฤษแต่ละทักษะนี้จะทำให้เกิดบูรณาการในหลักสูตรธุรกิจศึกษาหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งรายวิชา แต่ไม่ทำให้เกิดบูรณาการในรายวิชาธุรกิจทุกรายวิชา
7. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ทราบผล รวมทั้งมีผลต่อการที่ทำให้ครู

ได้มีการเปลี่ยนแปลง

ฟราซี (Frazee, 1995 : 150) ได้ทำการรวบรวมผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักสูตรบูรณาการมาใช้ ปรากฏผลดังนี้

1. จากผลการศึกษาในโรงเรียนมัธยมจำนวน 30 โรงเรียน ที่สนับสนุนการนำหลักสูตรบูรณาการมาใช้ในคริสต์ศตวรรษที่ 1930-1940 พบว่านักเรียนในโรงเรียนเหล่านี้มีความตั้งใจสูง สามารถเรียนรู้เนื้อหาที่ลึกซึ้งมากกว่าเพื่อนจากโรงเรียนอื่น ๆ
2. นักเรียนที่จบจากโรงเรียนเหล่านี้สามารถเข้าเรียนในวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยสูง มีความสามารถในการคิดและใช้เหตุผล ได้ดีกว่าเพื่อนจากโรงเรียนอื่น ๆ
3. ระดับความตั้งใจและความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่นำหลักสูตรบูรณาการมาใช้อยู่ในเกณฑ์สูง
4. หลักสูตรบูรณาการทำให้บรรยากาศในห้องเรียนคลายความเครียด ทำให้นักเรียนที่ความสุขสนุกสนาน และมีความพึงพอใจในการเรียน
5. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นแบบบูรณาการ โดยเฉพาะด้านนักเรียนส่วนใหญ่มาเรียนภายใต้ความกดดันจากครอบครัวที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน

ความหมายของการอ่าน ได้มีนักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายท่านดังนี้

คูเปอร์และคณะ (Cooper and others, 1988 : 13) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับเนื้อเรื่อง เนื้อหา เพื่อจัดกระบวนการสร้างความหมายจากเนื้อหา การที่ผู้อ่านมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อความที่อ่านและสามารถตีความเรื่องที่อ่านได้มากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ของผู้อ่าน ตลอดจนการคาดเดาความหมายของผู้อ่าน

บันลือ พุกกะวัน (2532 : 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่าน เป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูด โดยการผสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด มุ่งให้สะกดตัวผสมคำอ่านเป็นคำ ๆ เป็นการอ่าน เพื่ออ่านออกเสียง มุ่งให้อ่านหนังสือได้แตกฉานเท่านั้น ไม่สนใจว่าจะเข้าใจเรื่องที่อ่านนั้นหรือไม่

2. การอ่าน เป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อสาร โดยการอ่าน หรือฟังผู้อื่นอ่านแล้วรู้เรื่อง เรียกว่าอ่านได้ ซึ่งมุ่งให้อ่านแล้วรู้เรื่องสิ่งที่อ่าน

3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิดความรู้จากผู้เขียน (สื่อ) ถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่า อ่านเป็น ผู้อ่านย่อมเข้าใจถึงความรู้ที่นักคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลสิ่งที่อ่านได้

ประสาทพร ชนะศักดิ์ (2542 : 10) กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ที่นักคิด ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด และการที่ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องราวตามเจตนารมณ์ของผู้เขียนเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถทางภาษา ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม และทัศนคติของผู้อ่าน

สมพร วัฒนศิริ (2538 : 9-10) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารความคิดจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน เป็นการแปลความหมายตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสื่อกลางใช้แทนคำพูดให้ได้ความแจ่มแจ้งชัดเจนและเข้าใจความหมายสิ่งที่อ่าน โดยสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 13) ให้ความหมายการอ่านไว้ว่า เป็นกระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ การอ่านที่แท้จริงผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน ซึ่งจะต้องอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานด้วย

จากการให้ความหมายของการอ่านดังกล่าว สรุปได้ว่า การอ่านคือ กระบวนการแปลความหมายตัวอักษรหรือสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิด ไปสู่ความเข้าใจในการอ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

2. ความสำคัญของการอ่าน

สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านวัตถุ วิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ จึงจำเป็นที่คนในสังคมต้องสนใจการอ่าน เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าต่างๆ ใหทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา การอ่านเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง (บัวแก้ว บัวเย็น, 2539 : 15) ฮาฟเนอร์ (Hafner, 1967 : 3) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านในด้านการดำรงชีวิตว่าการอ่านจะช่วยให้เป็นอย่างไรดี เพราะการอ่านเป็นการสร้างประสบการณ์พื้นฐานและช่วยให้คนรู้จักแก้ปัญหา เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 7-8) ได้ประมวลคุณค่าของการอ่านเป็นข้อๆ ดังนี้

1. ทำให้เกิดความพอใจ
2. ช่วยสนองความต้องการได้อย่างกว้างขวาง

3. ช่วยให้สามารถติดตามการเล่านิทานได้ตลอด
4. ทำให้ผู้อ่านมีความคิดสร้างสรรค์
5. สนองความต้องการของความอยากรู้อยากเห็น
6. ช่วยให้ผู้อ่านเลือกอ่านได้ทุกเวลาและสถานที่
7. ทำให้ลืมความยุ่งยากในบางโอกาส
8. ทำให้สามารถขจัดอันตรายหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสม โดยปราศจากความทุกข์

ทรมาน

9. นำผู้อ่านไปสู่ดินแดนที่ไม่สามารถไปเยือนได้
10. ช่วยให้เกิดความคิดครั้งแล้วครั้งเล่าตามต้องการ
12. ช่วยให้เกิดความตื่นตัว
13. ช่วยให้อ่านรู้จักใช้เวลาว่างได้อย่างถูกต้อง
14. ช่วยให้เกิดความสนใจใหม่ๆ และทำความเข้าใจความสนใจเดิมได้
15. ช่วยให้เกิดความรู้ ทักษะ และความก้าวหน้าในอาชีพ
16. ช่วยยกระดับความคิดของผู้อ่านจากระดับหนึ่ง ไปสู่อีกระดับหนึ่ง
17. ก่อให้เกิดโลกส่วนตัว และโลกที่ลึกลับสำหรับผู้อ่าน
18. ช่วยผ่อนคลายและส่งเสริมสุขภาพ
19. ช่วยจัดแนวความคิดของผู้อ่านระดับต่าง ๆ ให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม
20. เพิ่มความมีชีวิตชีวาให้แก่บุคคล
21. ช่วยแก้ปัญหาทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และปัญหาส่วนบุคคล
22. ช่วยให้สามารถติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องถิ่น และในสังคมที่กว้างออกไป
23. แบ่งปันความรื่นรมย์ให้แก่ผู้อื่นด้วยการบอกเล่าอีกต่อหนึ่ง
24. ช่วยพัฒนาค่านิยมทางสุนทรียะ
25. ช่วยให้อ่านสามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ด้วยความมั่นใจ
26. ช่วยในการบำบัดทางจิตวิทยา
27. ช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพให้แก่บุคคล
28. ช่วยให้เกิดแนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับบุคคล

สมบัติ จำปาเงินและสำเนียง มณีกาญจน์ (2539 : 17) ได้กล่าวถึงประโยชน์เฉพาะหน้าจากการอ่านไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เป็นคนเรียนเก่ง เพราะเมื่ออ่านเก่งแล้วจะเรียนวิชาต่างๆ ได้ดี

2. ช่วยให้เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะได้อ่านเอกสารที่ให้

ความ

รู้ในการปรับปรุงงานของตนอยู่เสมอ

3. ช่วยให้ได้ความบันเทิงในชีวิตมากขึ้น เพราะการได้อ่านวรรณกรรมดี ๆ ย่อมทำให้เกิดความเพลิดเพลินในยามว่าง

4. ช่วยทำให้เป็นผู้ที่สังคมยอมรับ เพราะผู้ที่อ่านมากจะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี

5. ช่วยทำให้เป็นคนที่น่าสนใจ เพราะผู้ที่อ่านหนังสือมากจะมีความคิดลึกซึ้งและกว้างขวาง สามารถแสดงความรู้ ความคิดเห็นดี ๆ มีประโยชน์ได้ทุกแห่งทุกเวลา

กล่าวโดยสรุป การอ่านมีความสำคัญในการดำเนินชีวิต เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ การอ่านจะช่วยพัฒนาสติปัญญา ค่านิยม และทัศนคติของผู้อ่าน ถือได้ว่าการอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลาย

3. ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการอ่านเป็นอย่างยิ่งหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการอ่าน ทั้งนี้เพราะจุดประสงค์เบื้องต้นของการอ่านโดยทั่วไป คือ เพื่อความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน อ่านแล้วสรุปได้ใจความเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนั้นถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านก็ทำให้ไม่ทราบว่าผู้เขียนต้องการที่จะสื่ออะไรทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่าน ทั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านกล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

ดิลเนอร์ และอลสัน (Dilner and Olson, อ้างถึงใน เขียมจิต บุรณโกศา, 2532 : 2) กล่าวว่าในการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น ผู้อ่านควรจะสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ จับใจความสำคัญและสรุปความ ได้ถูกต้อง

กนกรัตน์ ศรีวิจิตร (2531 : 41) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ การที่ผู้อ่านได้รับรู้ความหมายจากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อความคิดออกมาเป็นตัวอักษร โดยที่ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจในข้อความในระดับต่าง ๆ โดยเริ่มจากคำ วลี ประโยค อนุเฉท และข้อความที่ต่อเนื่องกันเป็นเรื่องราวว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร นอกจากนั้นผู้อ่านยังต้องจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้ สามารถเรียงลำดับ บอกเหตุผล สรุปความ ตลอดจนบอกถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้เขียนได้ถูกต้อง

เกรย์ (Gray, อ้างถึงใน จารุวรรณ เกลิมฉัตร, 2524 : 11-12) กล่าวว่าความเข้าใจในการอ่านหมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถอ่านตามอักษรและเข้าใจความหมายตรงกับผู้เขียน เข้าใจความคิดของผู้เขียน การมีปฏิกิริยาตอบโต้ความคิดของผู้เขียน ซึ่งอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ และยังหมาย